ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
ผู้วิจัย กรีณรงค์ ชาตรี **ปีการศึกษา** 2553
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต **สาขา** ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ประธานที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ผลพฤกษ์ไพร
กรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ ทิพย์ธารา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ และหาแนวทางการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่นในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา 4 ประเด็นหลักคือ ศักยภาพด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ตลอดจนศักยภาพด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งศึกษาข้อจำกัดและแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ มีวิธีการดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือผู้วิจัยซึ่งเป็นคนในพื้นที่ (Emic) เป็นผู้เก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured in-depth interview) และการประชุมแบบมีส่วนร่วมโดยผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน และชาวบ้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake holders) โดยทำการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 วิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ วิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และจัดลำดับ หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ตรวจสอบซ้ำ (Triangulation checking) โดยผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 กลุ่มและผู้เชี่ยวชาญ

ผลการศึกษาพบว่าเกาะหมากมีศักยภาพสูงด้านพื้นที่ เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศที่มีความหลากหลายทั้งทางชีวภาพ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันได้แก่ หมู่เกาะสี่-เกาะห้า ซึ่งมีรังนกอีแอ่นเป็นทรัพยากรที่เป็นมรดกทางธรรมชาติ สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับจังหวัดพัทลุงและมีเขานางฟ้าอันเป็นจุดชมทัศนียภาพที่สวยงาม แต่ยังอ่อนในด้านการจัดการ การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ รวมทั้งขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน ต่างฝ่ายต่างทำยังขาดการประสานงานและการจัดระบบที่ดี ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่เท่าที่ควร ทั้งนี้จากการประมวลความคิดเห็นของทุกฝ่ายพบว่าการพัฒนาตำบลเกาะหมากให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่นมีความเป็นไปได้ หากได้มีการปรับปรุงพัฒนาแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันตามข้อเสนอแนะ

โดยใช้ 7 ยุทธศาสตร์ คือ (1) จัดให้มีแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) อำนวยความสะดวกในการเดินทาง เช่น พัฒนาการคมนาคม ปรับปรุงสาธารณูปโภค ดำเนินการจัดสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (4) การจัดการบริการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม (5) การจัดกิจกรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลเกาะหมาก (6) การสร้างเครือข่ายการจัดการเพื่อการท่องเที่ยว (7) การสร้างฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

Thesis Title : A Study of Khomak Ecotourism Potential At Khomak Sub-district, Pakpayun District, Phattalung Province.

Researcher : Mr. Krinarong Chatri **Academic** Year 2010.

Degree : Master of Arts **in** Development Strategy.

Advisory Chair : Assistant Professor Dr.Pissamai Polprukprai

Advisory Committee : Assistant Professor Sutep Tiptara

Abstract

This research aimed to study the potential of Khomak at Pakpayun district of Phattalung Province area and searching ways how to improve the Eco tourism there. It is a qualitative model research to search out if there is any suitable and how to improve the area to be the Eco tourism source as the Thailand Ecotourism criterions:-(1) Area potential; (2) Management potential; (3) Activities and process; and (4) Participation of the community people, also to find the threats and ways to improve Ecotourism of the area. Research techniques and data analysis as other qualitative research by using the researcher's Emic view to observe and obtain data, together with documentary study, semi structured in-depth interview and participation of 3 main key informant groups are (1) community leaders; (2) local wisdom people; (3) other stake holders. It has been studied during 2008-2010. Dates were analyzed by content analysis, coding, grouping, re-ordering, interpretation, interactive of data, and reflection. Triangulation checking by 3 groups of key informants and experts.

The result indicated that Khomak has a high potential area for Eco tourism development due to there are plenty natural sources for tourists and diversity Ecological study area (biology, history, cultural and art also local wisdom. The weaknesses were management potential; activity and processing; and also the participation of community people. The cause of weaknesses were from (1) there was no respondent organization, (2) Tourism organizations were working separately; (3) not well cooperation; (4) bad management system; (5) local people lacked of knowledge and not recognized and realized how important of their educational sources of the area. All were agreed if it is possible to improve Khomak for Ecotourism whether all problems will be considered. The suggestions of the study to improve Khomak for Ecotourism by 7 strategies are:- (1) Setting up a plan to support Eco tourism; (2)participation working with people; (3) Travelling facilities improving

such as transportation improving, and all other utilities such as accommodation and home stay building for tourists; (4) Natural and Cultural eco tourism service setting up; (5) Activities plan for tourists which will come to Khomak; (6) Tourism management net work building; and (7) Setting up educational sources and Ecotourism activities information Database.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ แนะนำจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ผลพฤกษ์ไพร ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ ทิพย์ธารา กรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการสอบทุกท่านที่ให้คำแนะนำและทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ครู อาจารย์ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและชาวบ้านเกาะหมาก และผู้ให้ความช่วยเหลือทุกท่านที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบคุณ บิดา มารดาผู้สนับสนุนทุนการศึกษาและขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญในการฝ่าฟันอุปสรรค รวมทั้งขอขอบคุณผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

กรีณรงค์ ชาตรี